

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Aneta Ineza Sztukowska
Sędziowie	SSO Antoni Czeszkiewicz SSO Cezary Olszewski (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku **I. P.**

z udziałem D. M. (1), D. M. (2) i M. M.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji I. P.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Augustowie V Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w S.

z dnia 3 listopada 2016 r., sygn. akt V Ns 58/15

p o s t a n a w i a:

oddalić apelację.

SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Antoni Czeszkiewicz SSO Cezary Olszewski

Sygn. akt: I. Ca. 68/17

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni I. P. wystąpiła z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym J. M. (1). Wskazała, iż ze spadkobierców ustawowych pozostawił ją i dzieci brata. Zmarły testamentu nie pozostawił.

Uczestnicy postępowania D. M. (3), D. M. (1) i M. M. nie zajęli stanowiska w sprawie.

Postanowieniem z dnia 3 listopada 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: V. Ns. 58/15 Sąd Rejonowy w Augustowie V Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w S. stwierdził, że spadek po J. M. (1) zmarłym dnia 19 kwietnia 2015 r. w S., ostatnio stale zamieszkałym w miejscowości F. na podstawie ustawy nabyli: siostra I. P. w 1/2 części, bratanek D.

M. (1) w 1/6 części, bratanek D. M. (2) w 1/6 części oraz bratanek M. M. w 1/6 części. Jednocześnie Sąd ten orzekł, że zainteresowani ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie.

Z ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego wynika, że J. M. (2), był bezdzietnym kawalerem, ostatnio stale zamieszkałym w F. B.. Zmarł on dnia 19.04.2015 roku. Nie pozostawił po sobie testamentu. Rodzice zmarłego A. i W. M. zmarli odpowiednio 08.02.1971 roku i 26.07.2011 roku. Jako spadkobierców ustawowych pozostawił siostrę I. P. oraz bratanków D. M. (3), D. M. (1) i M. M. - dzieci zmarłego w dniu 25.03.2008 roku brata S. M.. Nikt ze spadkobierców ustawowych nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie był uznany za niegodnego dziedziczenia.

Na podstawie tych ustaleń w świetle art. 922 § 1 k.c., art. 924 k.c., art. 925 k.c., art. 926 § 1 i 2 k.c. oraz art. 932 § 3, 4 i 4 k.c. Sąd Rejonowy uznał, że skoro rodzice spadkodawcy i brat spadkodawcy nie przeżyli J. M. (1), przy czym brat S. M. pozostawił żyjących trzech synów, to spadek nabyła w 1/2 części siostra zmarłego - wnioskodawczyni oraz bratankowie D. M. (1), D. M. (2) i M. M. po 1/6 części.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła wnioskodawczyni I. P., podnosząc, że uczestnicy postępowania nie interesowali się J. M. (1), nie uczestniczyli też w jego pogrzebie. Ponadto uczestnicy postępowania nie utrzymywali kontaktów ze swoim ojcem S. M., po którym przejęli prawa spadkowe. Powyższe – w ocenie skarżącej – uprawnia do uznania uczestników postępowania za niegodnych do dziedziczenia. W związku z powyższym, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez przyznanie wyłącznie na jej rzecz praw spadkowych po zmarłym J. M. (1).

W odpowiedzi, uczestnicy postępowania wniesli o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni, jako pozbawiona podstaw prawnych podlegała oddaleniu.

Wbrew stanowisku skarżącej, Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny oraz prawidłowo zastosował w ustalonych przez siebie okolicznościach przepisy prawa materialnego. Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne Sądu I instancji oraz jego ocenę prawną w pełni podziela i przyjmuje za podstawę także swojego rozstrzygnięcia.

Odnosząc się do apelacji złożonej przez wnioskodawczynię podkreślenia wymaga, iż w polskim systemie prawnym obowiązuje zasada, zgodnie z którą spadkobierca nabywa spadek (prawa i obowiązki majątkowe spadkodawcy) z mocy prawa, z chwilą jego otwarcia, tj. z chwilą śmierci spadkodawcy. Powstaje wówczas zwykle stan swego rodzaju niepewności, co do tego kto jest spadkobiercą i jakie składniki majątkowe nabył po zmarłym. Uregulowaniu tej kwestii służy instytucja stwierdzenia nabycia spadku. Sprowadza się ona do ustalenia przez sąd wszystkich osób, które nabyły spadek po zmarłym spadkodawcy i określenia wartości udziałów przypadających im majątku spadkowy. Po przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku sąd ogłasza postanowienie, w którym wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również przy pomocy liczb ułamkowych wskazuje wysokość przysługujących każdemu z nich udziałów w spadku. Prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku stanowi dowód przejścia majątku zmarłego na spadkobierców. Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku zmierza do ustalenia daty śmierci spadkodawcy, osoby spadkobiercy spadku oraz tytułu do takiego dziedziczenia. W toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku sąd w pierwszej kolejności bada, czy spadkodawca zostawił testament, czy też dziedziczenie odbywa się na podstawie ustawy. W sytuacji, gdy zmarły przed śmiercią sporządził testament, sąd bada jego ważność przez pryzmat art. 945 k.p.c., tj. ustala, czy testament nie był sporządzony w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści lub pod wpływem groźby. Kognicją sądu w ramach postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, nie jest natomiast objęta kwestia weryfikacji przesłanek ewentualnego wydziedziczenia spadkobierców ustawowych.

Tymczasem w rozpoznawanej sprawie Sąd I instancji przeprowadził szczegółowe postępowanie dowodowe i stwierdził, że zmarły J. M. (1) nie pozostawił po sobie testamentu, w którym powołałby wyłącznie wnioskodawczynię I. P. do spadkobrania. W związku z powyższym krąg spadkobierców po zmarłym J. M. (1) wyznaczają przepisy ustawy - Kodeks cywilny.

Zgodnie z art. 932 § 3 k.c. w braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych. Stosownie zaś do art. 932 § 4 k.c. jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Natomiast zgodnie z art. 932 § 5 k.c. jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego zstępny. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy.

Uwzględniając treść powyższych przepisów, Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił krąg spadkobierców po zmarłym J. M. (1). Zmarły pozostawił po sobie wyłącznie siostrę I. P. i trzech bratanków: D. M. (1), D. M. (2) i M. M. – synów zmarłego brata S. M.. Z powyższych względów stwierdzenie, że spadek po J. M. (1) nabyli siostra w udziale do 1/2 części i bratankowie po 1/6 części każde z nich jest prawidłowe.

Warto jest też podkreślić, że przepisy ustawy Kodeks cywilny dotyczące dziedziczenia ustawowego nie różnicują, jakie stosunki łączyły spadkobierców ze spadkodawcą. Oznacza to, że w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku nie ma znaczenia to, czy spadkobierca interesował się spadkodawcą, okazywał mu wsparcie i pomoc, itd.

Podnieść też trzeba, że sąd nie rozstrzyga o niegodności dziedziczenia z urzędu, lecz na żądanie osoby mającej w tym interes prawny, zgłoszone w określonym przez ustawę terminie (art. 928 i 929 k.c.). W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 czerwca 1968 r., III CZP 101/67 (OSNCP 1968, nr 12, poz. 203, Legalis nr 13428), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że żądanie uznania spadkobiercy za niegodnego sąd rozpoznaje w procesie. Oznacza to, że kognicja sądu w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku nie obejmuje badania tej przesłanki (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2004 r., I CK 671/03, Legalis nr 73067).

Mając na względzie powyższe, na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd okręgowy oddalił apelację wnioskodawczyni.

SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Antoni Czeszkiewicz SSO Cezary Olszewski